

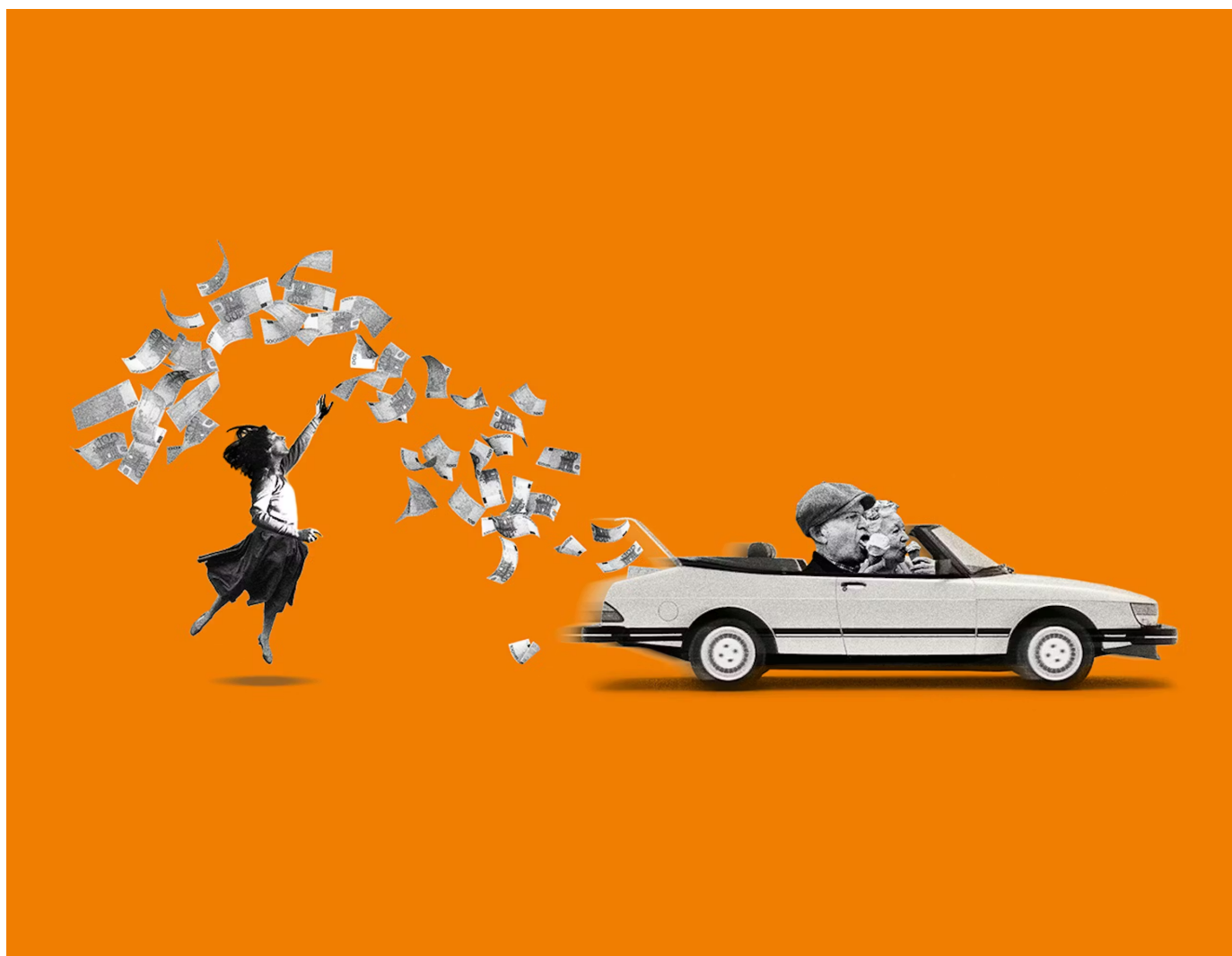
We vragen u enkel voor persoonlijk gebruik onze content te kopiëren. Het delen van deze content met anderen is niet toegestaan © Het Financieele Dagblad 2026.

Kinderen hoeven zich niet neer te leggen bij onterving

Wilma van Hoeflaken

Het gebeurt steeds vaker dat ouders hun kinderen onterven. De meeste onterfde kinderen accepteren dit niet en maken er een zaak van om hun legitieme portie te krijgen. Dat is vaak nog niet zo makkelijk.

Ook als je als kind onterfd bent, kun je een beroep doen op je legitieme portie. Illustratie: Antoine Hamers.

‘Ik heb het gevoel dat mijn moeder mij als productiemiddel zag. Ik heb altijd hard gewerkt in het bedrijf, maar toen ik geen geld meer binnenbracht, zag ze me niet meer staan’, zegt Ina (1971), die ondernemers coacht bij hun bedrijfsvoering. De verhouding met haar moeder bekoelde toen Ina zich terugtrok uit het familiebedrijf, een bureau voor financiële dienstverlening. Ina en haar broer, mede-eigenaar van het bedrijf, kregen een conflict over de financiële afhandeling. Vervolgens schreef haar moeder een koel briefje, waarin ze het contact met haar dochter verbrak.

Op Ina’s pogingen elkaar te spreken reageerde ze niet. In 2023 overleed haar broer onverwacht en een jaar later werd haar moeder opgenomen in een verzorgingshuis. Ina kon het erfdeel opeisen van haar in 2013 overleden vader. Maar tijdens de afhandeling hiervan, ontdekte ze dat haar moeder haar had onterfd. ‘Ze is nu dement. Ik kom er nooit meer achter waarom ze dit gedaan heeft.’ Omdat Ina de situatie beschamend vindt wil ze liever anoniem blijven.

Kinderen erven van hun ouders, zegt de wet. Precieze cijfers ontbreken, maar vraag het advocaten en notarissen en je hoort dat ouders in hun testament steeds vaker een of meer kinderen onterven. ‘Wellicht doordat familiebanden minder hecht zijn’, veronderstelt oud-notaris en nalatenschapsmediator Fred Schonewille. Hij vindt dat er te makkelijk gedacht wordt over onterven, nog los van de emotionele kant. ‘Want met onterven is de kous niet af.’ Kinderen kunnen een beroep doen op hun legitieme portie: de helft van wat zij zouden krijgen als ze niet onterfd waren.

Pinopnames

Om de legitieme portie te berekenen, moet de legitimaire massa vastgesteld worden. Dat is de waarde van de nalatenschap, vermeerderd met schenkingen uit het verleden. ‘Je moet eindeloos teruggaan in de tijd en alle banktransacties bekijken’, aldus Schonewille. ‘Waren het schenkingen of leningen? Zijn er kinderen bevoordeeld? Wat is het ondernemingsvermogen of de waarde van het huis? Er ontstaan vaak lastige discussies.’

Kimberly Rozema, die als advocaat bij ErfrechtMeesters voor zowel onterfde kinderen als de overige familieleden werkt, beaamt dat. ‘Soms zie je veel pinopnames, zelfs nog op de dag van het overlijden. Heeft degene die overleden is dat geld zelf gebruikt of is het bij een van de kinderen terechtgekomen?’

Een kind dat onterfd is, heeft wettelijk tot vijf jaar na het overlijden van de ouder de tijd om de legitieme portie op te eisen. Ouders kunnen in hun testament bepalen dat het kind hiervoor bijvoorbeeld maar drie maanden de tijd krijgt. ‘Als er een termijn gesteld wordt, moet de notaris het kind op de hoogte brengen van het overlijden van de ouder’, zegt Rozema. Zonder termijn hoeft dit niet. Dan is er een kans dat het onterfde kind er niet op tijd achter komt dat vader of moeder is overleden. ‘Dat hopen mensen vaak’, zegt Rozema. ‘Maar het betekent ook dat de andere kinderen vijf jaar lang niet weten waar ze aan toe zijn, want hun onterfde broer of zus kan elk moment de legitieme portie opeisen.’

Wat zeggen de cijfers?

- **20%** van de Nederlanders wil dat de legitieme portie wordt afgeschaft.
 - **40%** van de mensen vindt dat kinderen altijd een deel van de erfenis van hun ouders moeten kunnen opeisen, ook als de ouders hen willen onterven.
 - **40%** vindt dat het van de omstandigheden moet afhangen of kinderen recht hebben op de legitieme portie.
 - Bron: Rijksuniversiteit Groningen en WODC (Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum), 2024
 - Uit onderzoek onder notarissen en erfrechtadvocaten uit 2021 blijkt dat de meeste onderfde kinderen hun erfdeel opeisen. De overgrote meerderheid doet dit binnen een jaar na het overlijden van de ouder.
-

Geheimhouden

In de praktijk lukt het meestal niet een overlijden geheim te houden. Niet alleen doordat het onderfde kind van andere mensen kan horen dat een ouder is overleden, maar ook doordat er bij instanties iets kan misgaan. Volgens Rozema gebeurt het geregeld dat het onderfde kind ten onrechte als een van ‘de erven’ de WOZ-beschikking van het ouderlijk huis ontvangt, of een brief van de RDW over de tenaamstelling van de auto van de ouder.

Voor veel mensen is het geen verrassing als ze – meestal van de notaris – horen dat ze onderfd zijn. Rozema: ‘Ze zien het vaak aankomen, doordat ze al lang geen contact meer hebben met hun ouders.’ Maar ze maakt ook mee dat mensen er geen rekening mee houden dat ze onderfd kunnen zijn. ‘Ze denken dat ze erven en horen na het overlijden van hun ouders dat dit niet zo is. Een zure appel.’ Rozema vindt dat ouders zelf moeten weten of ze hun kinderen onterven. ‘Maar ik pleit ervoor dit wel te bespreken met de kinderen.’

Procederen

Schonewille is geen voorstander van onterven. ‘Onterd worden is een pijnlijke ervaring. Bovendien moet een onderfd kind dat de legitieme portie opeist strijden tegen zijn eigen broers en zussen.’ Voor Ina is het onbegrijpelijk dat ouders hun kind onterven. ‘Als degene die jou op de wereld heeft gezet jou niet meer moet, ga je erg twijfelen aan jezelf. Dat mijn moeder mij onderfd heeft, betekent een enorme deuk in mijn zelfvertrouwen.’

‘Sommigen onterven hun kinderen omdat de kinderen het goed hebben en anderen het geld harder nodig hebben’

Overigens is onterven niet altijd negatief bedoeld. ‘Sommigen onterven hun kinderen omdat de kinderen het goed hebben en anderen het geld harder nodig hebben’, zegt Rozema. ‘Of ze onterven de kinderen impliciet door hun vermogen na te laten aan goede doelen.’ Vaak hebben ze dit wel besproken, maar kinderen eisen hun legitieme portie ook weleens op bij een goed doel.

Zowel Rozema als Schonewille vertelt dat kinderen soms jarenlang tegen elkaar procederen over de legitieme portie. ‘Jammer’, zegt Schonewille, ‘het rechtssysteem is niet berekend op nalatenschapskwesties. Emoties spelen een overheersende rol en die zijn moeilijk te vertalen in juridische aanspraken.’ Volgens hem werkt het beter als de kinderen een overeenkomst sluiten. ‘Met nalatenschapsmediation bereik je vaak veel. Dat is beter voor de relatie en het scheelt tijd, stress en hoge proceskosten.’

Schenkbelasting

Soms vinden kinderen het oneerlijk dat hun broer of zus onterfd is. Het komt voor dat ze onderling afspreken dat hun broer of zus gewoon meedeelt in de erfenis. De fiscus kan dat beschouwen als een schenking van de broers en zussen aan het onterfde kind. Die moet dan schenkbelasting betalen. ‘Behalve als het motief voor de onterving vervallen is’, zegt Schonewille. ‘Misschien is het kind onterfd omdat er geen contact was met de ouders, maar is de relatie later hersteld en is het testament nooit aangepast. De uitleg van het testament is belangrijk.’

Als Ina’s moeder overlijdt, erven de kinderen van haar broer. Zij komen wettelijk in de plaats van hun vader. Ina zal haar legitieme portie niet bij hen opeisen. ‘Dan zouden mijn nichtjes de rekening betalen voor het koude gedrag van hun oma.’ In plaats daarvan heeft Ina met haar schoonzus en met de bewindvoerder van haar dementerende moeder goede afspraken gemaakt over het erfdeel dat ze kreeg uit de nalatenschap van haar vader. ‘Dat is een regeling waar ik vrede mee heb, maar dat mijn moeder mij onterfd heeft blijft pijn doen.’

Dit artikel is gemaakt door de redactie van FD Persoonlijk. Lees al onze verhalen op fd.nl/persoonlijk.